

vrabcev in zazdi se mi, da ležim na hrbtu pod drevesom, da rahlo trepetajo listi in spreminjajo premočrtne žarke v kodraste grive, da se naokrog smehljajo samotna stebrišča debel, zazdi se mi, da goreče pregibam ustnice — v tem *svojem* svetišču, nemara jih premikam tudi v tej večeslavski cerkvi, zakaj svetniki po stenah so se pomirjeni vrnili v priučene položaje in si nadeli neizrazite obraze, da, premikam jih, toda v *svoji* molitvi in očitno se zaradi nje znova vznemirijo vse te postave po zidinah, se zamajejo kakor v grozi nad mojo molitvijo v svatovsko odetem čolniču rdečega maka.

(Se nadaljuje.)

REQUIEM

Janez Menart

Zlati

IHS

v kamnu nad vrati.

Duh davnega deda

iz polžastih letnic, iz zlatih začetnic

gleda

v hlev, na gnojišče, v svinjak,

skoz oreh, že shiran od let,

čez gmajno, na kamnati svet

in v plešasti hrib in v sonce za njim

in v trepetajoči sončni trak,

ki živ in iskriv od mušic

umika svoj zadnji korak

čez zlizani hišni prag.

O, v kamen vklesani jok!

O, zadnji mrak!

O, hvala ti, milostni bog,

da z vago nebeško si zvalgal, naj drug

izpije ta kelih muk!

O, trikrat ubog

ti moj sivolasi pravnuk,

ki jokaš in vendar ne veš, kaj je jok,

ki v mlinu brezupa ne veš za obup,

ti zadnji otrók mojih otrók,

ki še ob nedeljah po grapah pehaš

se k fari na klic zvonov
in snemaš zakmašni črni klobuk
in sklepaš dvoje okornih rok
in veš, kaj je Bog,
ti zadnji, ki zmučeno sedaš na plug
in vole trepljaš in kakor za šalo
potarnaš jim skrb srca:
»E, Čade, še malo
pa greva počivat oba!«
Ti zadnji, ki sam, zapuščen od otrok,
na vegasti klopi pred hišo sediš
in mračen se vtapljaš v jesenski mrak
in, kot da si v mislih že sklenil naš krog,
strmiš na izlizani hišni prag!

O, koliko nog, o koliko rok,
dan za dnem, dan za dnem,
petdeset, sto in dve sto let,
dež in pripeka in led in sneg,
koliko plugov in svinj in telet,
koliko zrnja, voz in dreves,
koliko, koliko, vedi bog!
okamenelo je v tistile breg,
v tale vodnjak in v ta svinjak
in v dimnik in v streho in v zid
in v tehle troje stopnic
in v tale kamniti prag!

O, koliko nog, o koliko nog,
koliko belih tančic,
koliko črnih krst,
da vdal se je kamen za plitki lok!
Koliko muk in krivic,
koliko strtih sre,
koliko upanja polnih lic
šlo je čez prag in čez troje stopnic
tja, kamor zval je cesarjev klic,
tja, kamor kazal je črn kruh,
tja, kamor vabil je željni duh,
vóden od léta ptic!
Širen, brezmejen je svet,

vanj so kot jalovo zrnje
legli ob setvi let
za žolte kolajne,
za tuje blagajne,
za znanje.

A lisasta pisma po skrinjah
in žoltolišajaste slike
še jokajo njihove večne krike:
O, da mi še enkrat srečni korak
prestopi domači prag!

A v pismih, napisanih s strojem,
v teh pismih ni krikov: nazaj!
Ne, ti, ki so zadnji močili
plenice in trgali hlače,
vsi ti so na pragu pustili
le zmeden smehljaj in vzdihljaj:
Eh, da je drugače ... mogoče ...
A kaj se hoče ...

Še pridejo kdaj,
a le kot zgubljen odmev,
komaj še vprašajo kaj,
komaj še stopijo v hlev.
Zemlja jim v duši umira
kot žito, ki v slani pozebe.
Kmalu bodo hodili
le na pogrebe.

Kadar še teh dvoje rok
molek dobi med prste
in ko osmero nog
zdrsa čez hišni prag
tja, kjer počivajo mati,
bo zemlja med spuščanjem krste
udušila svoj zadnji jok
in svoje srce izgubila.
In vdano rodila bo drugim svoj dar,
brez duše, ljubezni in muk.
Težki trorezní plug
iz nje bo oral
denar.

Tam v zgrbljenem varstvu oreha
pa v sivih deževjih
jokála bo vegasta streha.
In mačka hodila bo mlade leč
na hladno peč.
In le še kdaj v zarji,
kot trta jesenska
krvavi in zlati,
blestel se bo
IHS
v kamnu
nad z žebliji zabitimi vrati.

NOSOROG

Eugène Ionesco

Spominu Andréja Frédériqua

S prijateljem Jeanom sva se na kavarniški terasi mirno pomenkovala o tem in onem, kar sva na pločniku na drugi strani zagledala velikanskega, mogočnega nosoroga: glasno je puhal in se podil v ravni črti, tesno ob izložbah. Sprehajalci so se mu na poti naglo umikali, da je mogel mimo njih. Neka gospodinja je prestrašeno zavpila, košara ji je padla iz rok, po tlaku se je razlilo vino iz razbite steklenice, nekaj sprehajalcev, med njimi neki starec, se je zagnalo v prodajalne. Vse to je bilo naglo kakor blisk. Sprehajalci so se vrnili iz zavetja, zbrali so se v gručice in s pogledom sledili nosorogu — ta je bil že daleč — razpravljali so o dogodku in se razkropili.

Jaz se odzivam precej počasi. Razmišljeno sem sprejel v zavest podobo dirjajoče zveri, ne da bi ji pripisoval prevelik pomen. Vrh tega sem bil tisto jutro utrujen, v ustih sem imel grenek okus, ker sem prejšnji večer popival: slavili smo bili rojstni dan nekega tovariša. Jeana tedaj ni bilo med nami; zato pa je vzkliknil, brž ko je minil prvi trenutek prevzetosti:

»Nosorog, ki se prosto giblje po mestu! Ali se vam to ne zdi čudno? To bi ne smelo biti dovoljeno.«

»Saj res,« sem rekel, »še pomislil nisem na to. Nevarno je.«

»Treba bi se bilo pritožiti občinskim oblastem.«

»Mogoče je zbežal iz živalskega vrta,« sem menil.

»Sanja se vam!« mi je odvrnil. »Živalskega vrta v našem mestu ni več, odkar je v 17. stoletju kuga tako razredčila živali.«